Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2026–2027

36 176 Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het invoeren van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product

H

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 september 2026

In deze brief informeer ik uw Kamer over het onderzoek «Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod», uitgevoerd door IDEA Consult en imec-SMIT (Vrije Universiteit Brussel). Dit onderzoek is aangekondigd in november 2024 door voormalig Minister Bruins.[1] Het voorziet in de behoefte van OCW, het Nederlands Filmfonds en de audiovisuele (hierna: «AV») sector voor meer inzicht in marktontwikkelingen en de doorwerking in de productie, distributie en exploitatie van Nederlands cultureel AV-aanbod.
Het onderzoeksrapport biedt een belangrijke basis voor het in kaart brengen van de werking en effectiviteit van het publieke financieringsbeleid, ook in relatie tot het aantrekken van private financiering.

Daarnaast stuur ik u de eerste rapportage van het Commissariaat voor de Media (hierna: «Commissariaat») over de voorlopige resultaten van de investeringsverplichting voor commerciële mediadiensten op aanvraag (hierna: «streamingdiensten»). De verplichting om hierover aan de Staten-Generaal te rapporteren is opgenomen in de Mediawet.[2]

Het onderzoek en de rapportage zijn van belang voor hetzelfde doel: een sterk, divers en toekomstbestendig Nederlands cultureel audiovisueel (AV) aanbod. Culturele AV-producties in de vorm van films, documentaires en series leveren een belangrijke bijdrage aan onze cultuur en taal, aan hoe Nederlanders zichzelf en hun leefomgeving terugzien op het scherm. En ons aanbod is meer dan alleen een spiegel. Het is ook een venster op de diversiteit van Nederland. Een venster waarbinnen verschillende verhalen, regio's en perspectieven zichtbaar worden gemaakt, wat bijdraagt aan meer begrip, reflectie en verbinding in onze samenleving.

[1] «Verbeelding door inzicht, talentontwikkeling en samenwerking», Kamerstukken II 2024/25, 36 176, nr. 39
[2] Artikel 9.14h, tweede lid, van de Mediawet 2008.

kst-36176-H
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Naast de culturele en maatschappelijke waarde, is de Nederlandse AV-sector ook economisch van belang. Met bijna dertigduizend bedrijven, ongeveer 25 duizend werknemers en ruim 15 duizend zelfstandigen beslaat het een belangrijk deel van de Nederlandse culturele en creatieve economie, laat het onderzoek van IDEA Consult en imec-SMIT zien. De sector realiseerde in 2024 een netto-omzet van maar liefst 11,9 miljard euro. Maar de economische betekenis reikt verder dan de omzet en werkgelegenheid: de AV-sector is een breed ecosysteem waarin makers, producenten, facilitaire bedrijven, distributeurs, omroepen, streamingdiensten, filmfestivals, bioscopen en filmtheaters met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk zijn.

Deze brief is als volgt opgebouwd. Ten eerste ga ik kort in op de kernbevindingen en aanbevelingen van het onderzoek, waarna ik stilsta bij het vervolgproces. Inhoudelijk ga ik in deze brief slechts beperkt in op de aanbevelingen, omdat dit vraagt om zowel een zorgvuldige afweging binnen het bredere cultuurbeleid als verdiepende gesprekken met publieke en private sectorpartijen. Ook raakt een deel van de aanbevelingen de beleidsterreinen van andere departementen waar afstemming binnen het kabinet voor nodig is. Ten tweede bespreek ik de eerste rapportage van het Commissariaat van de Media over de investeringsverplichting, met daarbij ook aandacht voor het proces rond de komende rapportages en de geplande evaluatie.

Onderzoek financieringslandschap cultureel AV-aanbod (bijlage 1)

Het maken van films, documentaires en series is kostbaar. In landen zoals Nederland, met een klein taalgebied en een beperkte afzetmarkt, komen deze producties zonder publieke financiering nauwelijks tot stand. Het Nederlands Filmfonds zorgt er als Rijkscultuurfonds voor dat korte films, speelfilms, animatiefilms, documentaires, innovatieve mediaproducties en dramaseries tot stand kunnen komen. Door deze financiële ondersteuning zijn marktpartijen bereid risicodragend te investeren, wat cruciaal is voor de creatieve, internationaal opererende Nederlandse AV-sector.

Het onderzoek «Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod» van IDEA Consult en imec-SMIT biedt een rijke en gedetailleerde analyse van internationale marktontwikkelingen en de impact op de productie, distributie en exploitatie van ons nationale culturele AV-aanbod. Het geeft inzicht in de publieke en private geldstromen, in hoe deze stromen elkaar kunnen versterken en waar het knelt. Nederland heeft een groeiende AV-sector en een gevarieerd aanbod, maar de weerbaarheid, zichtbaarheid en het concurrentievermogen staan onder druk. Het onderzoek laat zien dat een sterke sector met eigenzinnig, divers en aansprekend aanbod vraagt om een strategische combinatie van publieke basisfinanciering en een concurrerend investeringsklimaat.

Aanbevelingen

Het onderzoeksrapport bevat vijf concrete aanbevelingen om te komen tot een toekomstbestendig financieringslandschap voor Nederlands cultureel AV-aanbod:

– Versterk vanuit de overheid en het Filmfonds de randvoorwaarden om tot een onderscheidend, divers, zichtbaar en internationaal concurrentieel cultureel AV-aanbod te komen.
– Vergroot vanuit de overheid de mogelijkheden om private investeringen aan te trekken en creëer een concurrentieel investeringsklimaat. Verken aanvullende fiscale instrumenten.
– Concretiseer en verduidelijk de beleidsdoelstellingen om de samenhang, consistentie en impact van het audiovisuele beleid te versterken,

in het bijzonder de verhouding tussen culturele en economische ambities.
– Versterk de ondernemerschapsruimte voor producenten en optimaliseer kansen voor exploitatie en zichtbaarheid.
– Borg vanuit de overheid, het Filmfonds en de sector de continuïteit van bestaande sectoronderzoeken en monitoringsinstrumenten en versterk verder de kennisbasis over de AV-sector.

De aanbevelingen die mede zijn gericht tot het Filmfonds zal ik, waar mogelijk en relevant, meenemen in het beleidskader van het Nederlands Filmfonds voor de beleidsperiode vanaf 2029. Dit beleidskader wordt samen met die van de andere Rijkscultuurfondsen in de zomer van 2027 aan uw Kamer gezonden, als onderdeel van mijn uitgangspuntenbrief over de nieuwe subsidieperiode (vanaf 2029) voor de culturele basisinfrastructuur. Wat betreft mogelijke maatregelen met betrekking tot de andere aanbevelingen verwacht ik uw Kamer – in opvolging van voornoemde uitgangspuntenbrief – te kunnen informeren in het najaar van 2027.

Eerste voorlopige rapportage investeringsverplichting (bijlage 2)

De bijgevoegde rapportage van het Commissariaat betreft de eerste, voorlopige rapportage over boekjaar 2024. Streamingdiensten hebben vanaf het einde van het boekjaar waarop de omzet betrekking heeft nog twee jaar de tijd om aan hun verplichting te doen. Deze zogenoemde investeringscyclus van drie jaar biedt streamingdiensten de mogelijkheid om investeringen over meerdere jaren te spreiden of te stapelen, wat kan bijdragen aan de kwaliteit van producties. Voor boekjaar 2024 betekent dit dat de betreffende streamingdienst tot eind 2026 de tijd heeft om aan zijn verplichting te voldoen. In 2027 zal een tweede concept rapportage over het boekjaar 2024 worden verstrekt, die dan ook de eerste voorlopige cijfers met betrekking tot het boekjaar 2025 zal bevatten. Het Commissariaat verwacht dat in het eerste kwartaal van 2028 de definitieve rapportage met de uitkomsten over boekjaar 2024 beschikbaar zal zijn.

De investeringsverplichting in de Mediawet

De investeringsverplichting, die voortvloeit uit de EU-richtlijn Audiovisuele mediadiensten, is op 1 januari 2024 in werking getreden. Streamingdiensten met een jaarlijkse relevante omzet in Nederland van ten minste tien miljoen euro – naar verwachting onder meer Netflix, Videoland en Prime Video[3] – moeten vijf procent daarvan investeren in Nederlandse culturele AV-producties.[4] Ten minste de helft van dit bedrag moet worden geïnvesteerd in Nederlandse films, documentaires en series. Daarnaast moet minimaal zestig procent worden geïnvesteerd in onafhankelijke producties. Daarmee wordt het creatieve potentieel van onafhankelijke producenten benut ten behoeve van de versterking van eigenzinnig en divers Nederlandse aanbod.[5] Om voor de investeringsverplichting in aanmerking te komen, moet een productie aan ten minste twee van de in de Mediawet opgenomen taal- en cultuurcriteria voldoen, waarvan ten minste één taalcriterium.

---

[3] «VOD-monitor Q1 2026», NVPI, https://cms.nvpi.nl/uploads/nvpi/files/new_files/1780409505_vod-monitor-highlights-q1-2026.pdf.

[4] Alle typen Nederlandse AV-producties tellen mee voor de investeringsverplichting behalve verslagen of registraties van sportevenementen of sportwedstrijden (artikelen 3.29e tot en met 3.29i van de Mediawet).

[5] De investering kan worden gedaan in een (co)productie of door aankoop van een titel vooraf of aankoop achteraf (mits niet ouder dan vier jaar). Bij investeringen in een audiovisuele productie gaat het om productiebudget, niet om bijvoorbeeld marketingkosten.

Eerste voorlopige rapportage over boekjaar 2024

Het Commissariaat houdt toezicht op de naleving van de Mediawet, waaronder de daarin opgenomen bepalingen over de investeringsverplichting. Streamingdiensten rapporteren jaarlijks over hun investeringen in het voorafgaande boekjaar. Het Commissariaat heeft de streamingdiensten voor wat betreft het eerste boekjaar (2024) iets meer tijd gegeven om de relevante cijfers te verstrekken doordat de uitvoering in lagere regelgeving door OCW, de regelingen van het Commissariaat en de verantwoording door de sector zelf nog ingevoerd moesten worden.[6] Hierdoor heeft ook de eerste voorlopige rapportage aan de Staten-Generaal vertraging opgelopen. Zoals hierboven vermeld heeft bijgevoegde eerste rapportage met betrekking tot het eerste boekjaar 2024 een voorlopige status omdat er sprake is van een investeringscyclus van drie jaar (2024–2026).

Acht media-instellingen onder de investeringsverplichting

Voor het boekjaar 2024 is de investeringsverplichting van toepassing op acht media-instellingen die een streamingdienst aanbieden. Een streamingdienst valt onder de investeringsverplichting wanneer de betreffende media-instelling een relevante omzet[7] van 10 miljoen euro of meer genereert.

De totale relevante omzet voor boekjaar 2024 – waarvan 5 procent door de streamingdiensten moet worden geïnvesteerd in Nederlands cultureel audiovisueel product – is ruim € 864 miljoen.[8] Op basis van deze totale relevante omzet, dienen de instellingen gezamenlijk minimaal ruim € 43 miljoen te investeren. De helft daarvan moet worden geïnvesteerd in speelfilms, dramaseries of documentaires (gezamenlijk ruim € 21 miljoen). Daarnaast moet minimaal 60 procent ervan worden aangewend ten behoeve van onafhankelijke producties (gezamenlijk bijna € 26 miljoen). Dit zijn geaggregeerde cijfers omdat het Commissariaat, in het licht van bedrijfsvertrouwelijkheid, geen gedetailleerdere cijfers kan verschaffen die herleidbaar kunnen zijn tot individuele streamingdiensten.

De acht streamingdiensten die onder de Nederlandse investeringsverplichting vallen, hebben voor boekjaar 2024 in totaal ruim € 50 miljoen aan investeringen opgegeven. Daarbij dient aangetekend te worden dat een aantal streamingdiensten een overschot heeft (d.w.z. meer dan 5 procent van hun relevante omzet heeft geïnvesteerd) en een aantal streamingdiensten nog niet het minimale verplichte aandeel heeft bereikt (d.w.z. minder dan 5 procent van hun relevante omzet heeft geïnvesteerd).[9] Op 31 december 2024 hadden drie van de acht streamingdiensten aan hun verplichting voor boekjaar 2024 voldaan. De overige vijf streamingdiensten hebben nog tot eind 2026 de tijd om aan hun verplichting voor dat boekjaar te voldoen. Ik heb er vertrouwen in dat de wettelijke verplichting wordt nagekomen.

---

[6] In plaats van 1 juli 2025 is bij wijze van uitzondering is uitstel gehanteerd tot 1 oktober 2025 voor de rapportage over boekjaar 2024.

[7] De grondslag voor de samenstelling en hoogte van de relevante omzet is geregeld in artikel 3.29e, derde lid, van de Mediawet.

[8] Deze omzetgegevens zijn gecontroleerd door een onafhankelijke externe accountant.

[9] De betreffende streamingdiensten mogen een overschot dat is geïnvesteerd in een boekjaar «meenemen» naar het volgende boekjaar zodat dit mee kan tellen voor dat jaar (in dit geval boekjaar 2025).

Eerste observaties

Uit de voorlopige cijfers komen enkele opvallende punten naar voren:
- Van de ruim € 50 miljoen aan opgegeven investeringen is meer dan € 30 miljoen geïnvesteerd in dramaseries, ongeveer € 6 miljoen in speelfilms en minder dan € 5 miljoen in documentaires.
- De investeringen zijn vrijwel volledig gerealiseerd in onafhankelijke producties. Daarmee wordt het wettelijk minimum van 60 procent ruimschoots gehaald.
- Meer dan 90 procent van de investeringen wordt gedaan in (co)producties en niet in de aankoop van exploitatielicenties.
- Drie van de acht streamingdiensten hebben eind 2024 aan hun verplichting gedaan. De overige vijf hebben nog tot eind 2026 om aan hun verplichting over 2024 te voldoen.

Evaluatie

De Mediawet bepaalt dat binnen drie jaar na inwerkingtreding van de investeringsverplichting aan de Staten-Generaal wordt gerapporteerd over de doeltreffendheid en de effecten van deze verplichting in de praktijk.[10] Deze evaluatie zal worden uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau en eind 2027 worden opgestart, waarbij de definitieve resultaten van de eerste investeringscyclus (2024–2026) kunnen worden meegenomen.[11] Ik verwacht uw Kamer dit evaluatierapport in de tweede helft van 2028 te kunnen toesturen.[12]

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie en in het licht van de aanbevelingen in het bijgevoegde onderzoeksrapport zal ik beoordelen wat de eerste effecten van de investeringsverplichting zijn. Daarbij staat het doel van de verplichting centraal: het Nederlandse culturele audiovisuele aanbod duurzaam versterken en producties stimuleren waarin de kijker zichzelf en zijn leefwereld kan herkennen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.M. Letschert

[10] In voornoemde Kamerbrief van 7 november 2024 is een evaluatieontwerp opgenomen.
[11] Aansluitend op de definitieve resultaten van de eerste investeringscyclus 2024–2026.
[12] Het Commissariaat verwacht de definitieve rapportage met de uitkomsten van de controle over boekjaar 2024 in het eerste kwartaal van 2028 aan te kunnen bieden.